

Matura 2024 - język polski

OPRACOWANIE PYTAŃ JAWNYCH

- struktura matury ustnej · wprowadzenie w pytania · przykłady z lektur · konteksty ·

© Pracownia Edukacyjno-Artystyczna Skene, 2023

ISBN 978-83-63171-76-6

Wydawca wyraża zgodę na kopiowanie tekstu wyłącznie na własne potrzeby dydaktyczne i edukacyjne Nabywcy. Rozprowadzanie, sprzedawanie i udostępnianie produktu narusza prawa autorskie. Dbajmy o nie!

SPIS TREŚCI

Pół żartem, pół serio, ale na serio, przeczytaj ten wstęp	4
Struktura egzaminu	6
<i>Biblia</i>	7
Jan Parandowski, <i>Mitologia</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Sofokles, <i>Antygona</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
<i>Legenda o świętym Aleksym</i> (fragmenty)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
<i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> (fragmenty).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
<i>Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu</i> (fragmenty)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
<i>Pieśń o Rolandzie</i> (fragmenty).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Gall Anonim, <i>Kronika polska</i> (fragmenty)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Dante Alighieri, <i>Boska komedia</i> (fragmenty)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Jan Kochanowski, <i>Odprawa posłów greckich</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Piotr Skarga, <i>Kazania sejmowe</i> (fragmenty)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Jan Chryzostom Pasek, <i>Pamiętniki</i> (fragmenty)	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
William Szekspir, <i>Makbet</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Molier, <i>Skąpiec</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Ignacy Krasicki, wybrane bajki.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Adam Mickiewicz, <i>Konrad Wallenrod</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> część II.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Adam Mickiewicz, <i>Dziady</i> część III.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Bolesław Prus, <i>Lalka</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tadeusz Borowski, <i>Proszę państwa do gazu</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tadeusz Borowski, <i>Ludzie, którzy szli</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Albert Camus, <i>Dżuma</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
George Orwell, <i>Rok 1984</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Marek Nowakowski, wybrane opowiadanie z tomu <i>Raport o stanie wojennym</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Marek Nowakowski, <i>Góra „Edek”</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Jacek Dukaj, <i>Katedra</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Andrzej Stasiuk, <i>Miejsce</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Olga Tokarczuk, <i>Profesor Andrews w Warszawie</i>	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Przykładowe pytania niejawne.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

PÓŁ ŻARTEM, PÓŁ SERIO, ALE NA SERIO, PRZECZYTAJ TEN WSTĘP

Droga Maturzystko, Drogi Maturzysto,

przed tobą egzamin ustny, w trakcie którego wylosujesz jedno z pytań jawnych. Ta publikacja ma za zadanie wspomóc Cię w przygotowaniu się do odpowiedzi na nie.

Najbardziej napawającą smutkiem formą korzystania z niej będzie dla autorów uczenie się na pamięć odpowiedzi. Szkoda czasu. I jeszcze raz szkoda czasu. A przede wszystkim, szkoda cennych umiejętności, które możesz nabyć, przygotowując się.

Trzy składniki odpowiedzialne za sukces na egzaminie ustnym to: Twoje myślenie + znajomość lektur + konkrety.

(Jeżeli masz wątpliwości, czym są konkrety, to dodamy: Na maturze nie idź drogą (genialnego!) skeczu *Egzamin* Kabaretu Hrabi: „Średniowiecz. Na średniowieczną tematykę mogę pojrzeć w dwójnasób. Optymistycznie albo pe-symistycznie. Tu se przeniosłam na drugą stronę”.)

Egzamin ustny to nie jest przygotowany przez Ciebie referat. CKE i egzaminujący Cię nauczyciele zdają sobie sprawę, że masz tylko 15 minut na przygotowanie, maksymalnie 10 na wypowiedź, do tego w Twoim ciele szaleje stres, bo to prawdopodobnie Twój pierwszy tego typu egzamin w życiu.

Chodzi o sprawdzenie, czy potrafisz konstruować wypowiedzi ustne na zadany temat, w założeniu oparty o Twoją wiedzę z języka polskiego i logikę myślenia. Jeżeli będziesz próbować nauczyć się odpowiedzi na pamięć, będziesz skupiać się na ich odtworzeniu, nie na sensownej wypowiedzi. Jak zatem wykorzystać tę publikację? Niech dostarczy Ci podstawowych i konkretnych informacji w oparciu o lektury obowiązkowe.

Po zapoznaniu się z nimi spróbuj skonstruować własną wypowiedź. Nie wychodzi? Świetnie, to znaczy, że jest coś do zrobienia. Nie bez powodu Steve Jobs, zanim wypuścił swoje pierwsze produkty, bez końca poprawiał ich wygląd i parametry. Ustal, czy przyczyną jest bardziej stres, trudności z formułowaniem wypowiedzi czy też dana lekturą jest dla Ciebie tak bardzo nieznaną (a właściwie to nieprzeczytana lub zapomniana), że trudno Ci konstruować zdania, bo skupiasz się na odtwarzaniu zbyt wielu informacji z przykładowych elementów odpowiedzi z tej publikacji. Jak już znajdziesz przyczynę, działaj!

A gdy kiedyś będziesz starał się o dobrą pracę / zakładał start-up / bronił swoich poglądów itd. przypomnij sobie, że łatwiej Ci formułować swoje wypowiedzi, bo kiedyś włożyłeś sporo czasu w ćwiczenie tej umiejętności. (Swoją drogą, tego typu umiejętności miękkie jak komunikacja są i będą bardzo cenione przez pracodawców).

Teraz jeszcze kilka szczegółów na temat tej publikacji.

1. Proponowane elementy odpowiedzi i konteksty są PRZYKŁADOWE.

W opisie zaświatów u Dantego przywołane jest w przykładowych elementach odpowiedzi piekło, a Ty wolisz stanowczo rozmawiać o jego wizji raju? Idź w to!

2. Publikacja bazuje na wymaganiach egzaminacyjnych i PODSTAWOWYCH INFORMACJACH.

Nie chodzi o zarzucenie Cię drobiazgowymi informacjami dotyczącymi danej lektury i jej szczegółowym streszczeniem, te bez problemu odnajdziesz w Internecie. Ważniejsza jest Twoja pewność, że będziesz w stanie odpowiedzieć na każde z pytań jawnych. Dante może nas fascynować, ale nie chcemy Cię do tej fascynacji namawiać i stawiać sobie za cel, żebyś znał nazwiska wszystkich mieszkańców miast włoskich, których umieścił w piekle (oczywiście, z numerem kręgu, do którego trafili).

Do każdego pytania dodana jest część *Rozwinięcie tematu dla zainteresowanych*, która podrzuca kilka utworów lub dodatkowych myśli związanych z daną problematyką.

W przypadku kontekstów wykraczających poza wymagania egzaminacyjne oznaczyliśmy je gwiazdką.

3. W poszczególnych pytaniach dostrzeżesz POWTARZAJĄCE SIĘ elementy.

Przypadek? Nie sądzimy. Podpowiedzią jest punkt 2. Jeżeli Dante opisał konsekwencje ludzkich czynów w postaci wiecznej nagrody i kary w zaświatach, to dlaczego nie odwołać się do tej kwestii (podczas przygotowań, żeby nabrać pewności, że na pewno coś uda się powiedzieć) przy każdym temacie nawiązującym do problematyki winy i kary. Jeżeli jeden temat dotyczy zaświatów w *Boskiej komedii*, a drugi wizji piekła, to dlaczego w obu nie opowiedzieć o tym samym, szczególnie, że utwór jest do przeczytania we fragmentach.

4. Fragmenty, ach, fragmenty!

To trudna kwestia. Część utworów obowiązkowych jest do przeczytania we fragmentach. Teoretycznie, można wybrać dowolne, w praktyce, spotkasz pytania typu „Literacki obraz piekła. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Boskiej komedii* Dantego Alighieri.” i tu argumentacja, że Ty jednak byłeś wielbicielem tej części dotyczącej raju, może nie wystarczyć do zdobycia punktów za odpowiedź.

W przypadku części utworów omówionych w tej publikacji zaznaczyliśmy bardzo konkretne fragmenty, do których się odwołujemy (np. tytuły wybranych bajek Krasickiego), w przypadku niektórych było to niemożliwe (np. *Pieśń o Rolandzie*). Jediną radą jest postawienie na umiejętność odpowiedzi na wszystkie jawne pytania. Jeżeli wiesz, że znajduje się wśród nich temat dotyczący wizji piekła u Dantego, to wiesz, że warto się na nim skupić.

5. Kompozycja wypowiedzi.

W publikacji zamieszczone są przykładowe elementy odpowiedzi i konteksty. Brak tu zdań typu: Chciałbym zacząć od pytania pierwszego... Podsumowując, tematyka winy i kary... Wstęp i zakończenie będą zależały od przywołanych przez Ciebie treści. Cokolwiek wybierzesz

z proponowanych w publikacji elementów, pamiętaj, żeby Twoja wypowiedź miała swoją strukturę, wyraźny początek i zakończenie.

6. Budowa publikacji.

Każde pytanie składa się z rozgrzewki, która jest propozycją wejścia w temat, oraz proponowanych elementów wstępu i rozwinięcia (argumentacji, przykładów i kontekstów, pamiętaj, że wystarczy jeden). W niektórych przypadkach fragmenty rozwinięcia zawierają treści, które dobrze brzmią jako początek odpowiedzi. Zakończenie będzie zawsze zależało od wybranych przez Ciebie elementów, dlatego w publikacji jest pominięta jego treść (ale Ty nie pomijaj zakończenia, to najczęstszy błąd w kompozycji wypowiedzi).

STRUKTURA EGZAMINU

1. Wylosujesz zestaw 2 pytań i będziesz mieć 15 minut na przygotowanie odpowiedzi.

Jedno z pytań będzie jawne (z listy ogłoszonej na stronie CKE, omówionej w tej publikacji), drugie poznasz dopiero po losowaniu. Będzie do niego dołączony tekst (może to być na przykład fragment utworu literackiego, pracy naukowej lub obraz).

2. Będziesz odpowiadać maksymalnie 10 minut.

Komisja nie będzie Ci przerywać w trakcie tego czasu, jedynie w przypadku, gdy Twoja odpowiedź na pierwsze pytania przekroczy 7 minut, poinformujemy Cię, ile zostało do końca. Dlatego warto kontrolować upływ czasu, aby starczyło go na oba pytania (podczas egzaminu w widocznym miejscu umieszczone będą zegary).

3. Komisja zada Ci od 1 do 3 pytań. Ta część potrwa maksymalnie 5 minut.

Co najmniej jedno pytanie musi dotyczyć Twojej refleksji w związku z omawianym problemem (Np. Czy podjąłbyś podobną decyzję jak X? Odpowiedź uzasadnij.) Komisja nie powinna Cię pytać o szczegółowe drobiazgi związane z przywołanymi przez Ciebie utworami.

4. Za egzamin ustny otrzymasz maksymalnie 30 punktów, w tym za aspekt merytoryczny Twojej wypowiedzi, czyli, upraszczając, sensowną treść (do 16 punktów), jej kompozycję (do 4 punktów, dlatego nie zapomnij o wstępie i zakończeniu), aspekt merytoryczny podczas rozmowy (do 6 punktów) i bogactwo oraz poprawność językową (do 4 punktów, oceniana jest całość wypowiedzi podczas egzaminu). Aby zdać, musisz uzyskać minimum 9 punktów.

Zwróć uwagę, że w odpowiedzi na pytanie jawne powinieneś przywołać lekturę i kontekst. Ominięcie kontekstu oznacza, że za aspekt merytoryczny dostaniesz maksimum 4 punkty. Nie omijaj go!

Powodzenia!

Materiały zostały opracowane zgodnie z informacjami dostępnymi na 1 sierpnia 2023 roku. W roku szkolnym 2022/2023 zmiany dotyczące matury były wprowadzane do 15 marca. Zwróć na to uwagę. Najlepszym źródłem informacji o aktualizacjach jest strona Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

BIBLIA

1. Człowiek w obliczu cierpienia. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

ROZGRZEWKĄ

Pomyśl, jakie reakcje na cierpienie są możliwe. Może kojarzysz takie postawy z życia, z literatury lub filmów. Jak sądzisz, dlaczego niektórzy załamują się, a inni podejmują działania, próbując zmienić sytuację? Czy to zależy od ich osobowości, wsparcia, jakiego doświadczają, a może od skali cierpienia?

PRZYKŁADOWE ELEMENTY ODPOWIEDZI

Wstęp

We wstępie możesz:

zwrócić uwagę na powszechne doświadczenie cierpienia przez ludzi, a co za tym idzie, powracanie tego tematu w literaturze i sztuce,

podkreślić, że zmaganie z cierpieniem jest dla wielu ludzi wyzwaniem,

wprowadzić kilka elementów, które (Twoim zdaniem) wpływają na zachowanie człowieka w takich sytuacjach (doświadczenie, wielkość cierpienia, psychika danego człowieka, nadzieja na zakończenie cierpienia),

przedstawić swoje stanowisko, które będziesz chciał uzasadnić w dalszej części.

Rozwinięcie – przykładowe elementy wypowiedzi

Hiob

Czasami człowiek, który przeżywa głębokie cierpienie, zmienia swoje zachowanie, nie reprezentuje jednej postawy. Tak jest w przypadku Hioba. Jest on człowiekiem doświadczającym ogromnego cierpienia, traci majątek, giną jego dzieci, do tego choruje na trąd. Wymowna jest scena, w której nie pozostaje mu nic innego, jak drapanie swojego obolałego ciała. Początkowo staje pokornie wobec Boga i podkreśla, że błogostawi jego imię i za to, co mu dał, i za to, co zabrał. Zachowuje tę postawę nawet wtedy, gdy żona mówi, żeby zlorzeczył Bogu. Hiob podkreśla, że przyjmuje wszystko z jego ręki i jest mu wierny.

Gdy przybywają do niego przyjaciele, możemy zauważyć zmianę w jego zachowaniu. Goście wciąż go przekonują, że jego doświadczenie jest wyrazem kary za grzechy, i namawiają, by się nawrócił. On cały czas ma świadomość, że nie zgrzeszył i był prawym człowiekiem. Jego rozpacz przybiera na sile właśnie wobec prób pocieszenia przez przyjaciół, którzy próbują mu

wmówić, że jedynym wyjaśnieniem jest jego grzech, pomimo że on powtarza im coś innego. Hiob przeżywa ogromną rozpacz, żałuje, że się urodził, chce umrzeć i czuje żal wobec Boga za zesłane niesprawiedliwie cierpienie.

Przyjaciele

Przyjaciele Hioba to kolejny przykład postawy wobec cierpienia, tym razem wobec tego, którego doświadcza drugi człowiek. Początkowo, widząc ogrom bólu Hioba, ofiarowują mu swoją obecność, trwają przy nim w milczeniu i współczują. Później próbują mu doradzać, ale nie chcą otworzyć się na jego argumenty o byciu prawym człowiekiem. Są przekonani, że cierpienie jest karą za grzechy, nawet jeżeli człowiek nie umie dostrzec swojej winy. Uważają, że warunkiem zakończenia cierpienia jest zwrócenie się do Boga i nawrócenie się.

Przykładowe konteksty

Religia

Księga Hioba odgrywała ważną rolę w spojrzeniu na cierpienie w judaizmie. Przerывała proste połączenie między grzechem a tym, co człowieka spotyka. Pokazywała, że cierpieć mogą też niewinni.

Inny utwór literacki / kwestie społeczne

To połączenie między czynami człowieka a cierpieniem, bliskie wizji przyjaciół Hioba, widoczne jest również w moralności ludowej, której przykłady widzimy w *Dziadach*, cz. II. Po pierwsze, uważane jest ono za konieczny element życia człowieka. To dlatego dzieci nie mogą iść do nieba, ponieważ zaznały w życiu tylko dobrych chwil. Po drugie, moralność ludowa, podobnie jak przyjaciele Hioba, zakłada, że popełnione zło musi wiązać się z karą i cierpieniem, jeżeli nie za życia, to po śmierci. Widać to w postaci Złego pana, ukaranego za brak miłosierdzia wobec ludzi w jego wiosce.

Zakończenie

Pamiętaj o krótkim podsumowaniu wypowiedzi. Jego treść będzie zależała od przywołanych wcześniej argumentów i przykładów. Zaznacz wyraźnie, że jest to zakończenie.

PRZYKŁADOWE PYTANIA KOMISJI

Czy dla Ciebie któraś z wymienionych postaw jest bardziej warta naśladowania w zetknięciu z cierpieniem? Odpowiedź uzasadnij.

ROZWIĘCIĘ TEMATU DLA ZAINTERESOWANYCH

William Szekspir, *Hamlet*

Słynny monolog Hamleta rozpoczynający się od słów „Być albo nie być” to rozważania, jaki jest powód, że ludzie decydują się na życie pomimo tego, że jest ono pełne cierpienia, pogardy ze strony innych (*boleść serca i tysiące / Tych wstrząsów, które dostają się ciętu / W spadku*

natury). Bohater dochodzi do wniosku, że najlepszym rozwiązaniem byłaby śmierć, a tym, co nas wstrzymuje przed jej wyborem, jest lęk przed tym, co czeka nas po śmierci. Hamlet ma trudności z poradzeniem sobie z wyzwaniem, które stawia przed nim życie. Nie umie wybrać między postawą walki z losem i cierpieniem, a zupełnym poddaniem się mu.

2. Człowiek wobec niestałości świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Koheleta*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

ROZGRZEWKA

Jakie rzeczy uważasz za wartościowe i trwałe? Co jest dla ciebie wartością nieprzemijającą? Co daje ludziom poczucie bezpieczeństwa jako rzecz pewna i niezmienna?

PRZYKŁADOWE ELEMENTY ODPOWIEDZI

Wstęp

We wstępie możesz:

podkreślić powszechne ludzkie doświadczenie przemijania i nietrwałości,

zwrócić uwagę na poszukiwanie przez ludzi trwałych wartości, na których można oprzeć swoje życie / poczucie bezpieczeństwa,

przedstawić swoje stanowisko, które będziesz chciał uzasadnić w dalszej części.

Rozwinięcie

Cała *Księga Koheleta* to rozważania nad sensem życia ludzkiego w kontekście niestałości świata. Autor udowadnia, że życie ludzkie jest ulotne, szybko przemija i jest powtarzalne. Nie pojawia się nic nowego na świecie. Księga jest opisem drogi intelektualnej Koheleta, który próbuje szukać trwałych wartości. Zaczyna od korzystania z życia i z posiadanych bogactw, ale to wszystko okazuje się marnością, czyli vanitas, jest nietrwałe.

Nawet próba zanurzenia się w mądrości nie przynosi efektu. Ją też autor uznaje za marność, która tylko mnoży cierpienie, ponieważ człowiek uświadamia sobie prawdę o tym, jak bardzo niestały jest otaczający go świat. Kohelet widzi, że ten sam los spotyka wszystkich - i głupców, i mędrców. Za bardziej szczęśliwych od żywych uznaje zmarłych, a za najszczęśliwszych – tych, którzy jeszcze w ogóle się nie narodzili i nie widzieli tego, co dzieje się w życiu.

Pozostaje pytanie, jak w takim razie żyć, mając świadomość, że nic nie jest trwałe na ziemi. Autor podkreśla, że wszystko pochodzi z ręki Bożej, człowiek nie ma wpływu na to, o czym decyduje Bóg. Za dobre uznaje ostatecznie zwykłe życie w posłuszeństwie stwórcy, jedzenie, picie i korzystanie z tego, co się posiada. Zanurzenie się w tym pozwala również mniej myśleć o tym, że życie ludzkie jest marnością.

Przykładowe konteksty

Historia literatury

Barok

Koncepcja *vanitas* z Księgi Koheleta odegrała szczególną rolę w baroku. To epoka pełna wielkich wojen, wzrastającej nietolerancji religijnej. Na jej tle szczególnie mocno odczuwało się krótkość i niepewność ludzkiego życia. Motyw marności obecny był w sztuce i literaturze tego okresu. Przykładowo na obrazach pojawiały się czaszki, więdnące kwiaty, podkreślające przemijanie człowieka.

Inny utwór

Andrzej Stasiuk, *Miejsce*

Niestałość świata wiąże się z motywem przemijania, podkreślającym ulotność chwil i krótkość ludzkiego życia. Widzimy to w *Miejscu* Andrzeja Stasiuka. Symbolem upływu czasu i zmian, na który człowiek nie ma wpływu, jest teren po cerkwi w małej wiosce. Jej pozostałości zostały rozebrane i przeniesione w inne miejsce, aby ją odtworzyć. Dla narratora staje się to punktem wyjścia do przemyśleń na temat jej historii. Próbuje wyobrazić sobie pracę związaną z jej budową, przypomina też sobie momenty, gdy wyglądała uroczyście i dostojnie, a potem powoli chyliła się ku upadkowi.

Widzimy poddanie procesowi przemijania, od którego nie ma ucieczki. Narrator podkreśla, że próba odtworzenia cerkwi nie jest dla niego ratowaniem świątyni, ponieważ zostaje ona zabrana ze swojego miejsca i czasu.

Motyw nieuchronności i szybkości przemijania można również dostrzec w postaciach, które odwiedzają niszczącą cerkiew po latach. Są oni potomkami budowniczych tego miejsca. Szukają w nim przeszłości, chociaż miejsce jest zdewastowane przez upływ czasu i brak opieki. Również sparaliżowany dziewięćdziesięcioletni starzec przywieziony przez rodzinę przybywa do cerkwi, by odtworzyć w niej okruszy wspomnień związane ze swoim życiem. Na zakończenie odwiedzin miejsca stwierdza, że teraz już może umierać.

Utwór pokazuje, że wobec niestałości świata możemy być tylko świadkami tego procesu, a wspomnienia są jedyną formą zachowania okruszków przemijającej rzeczywistości.

Zakończenie

Pamiętaj o krótkim podsumowaniu wypowiedzi. Jego treść będzie zależała od przywołanych wcześniej argumentów i przykładów. Zaznacz wyraźnie, że jest to zakończenie.

PRZYKŁADOWE PYTANIA KOMISJI

Czy poczucie niestałości świata jest przedmiotem refleksji Ciebie jako współczesnego młodego człowieka? Odpowiedź uzasadnij.

ROZWINIĘCIE TEMATU DLA ZAINTERESOWANYCH

Fragment z *Księgi Koheleta* tłumaczący, jaki sposób podejścia do niestałości świata proponuje autor.

„Oto, co ja uznałem za dobre:
 że piękną jest rzeczą jeść i pić,
 i szczęścia zażywać przy swojej pracy,
 którą się człowiek trzyma pod słońcem,
 jak długo się liczy dni jego życia,
 których mu Bóg użył:
 bo to tylko jest mu dane. (...)
 Gdy ci się dobrze wiedzie, ciesz się z tego,
 a wiedzie ci się źle, wtedy to rozważ:
 zarówno jedno jak i drugie sprawia Bóg,
 ponieważ człowiek nie może dociec
 niczego zgoła, co będzie potem.” (fragment *Biblii Tysiąclecia*)

Wariabilizm to pogląd, że ciągła zmienność jest podstawowym prawem rządzącym światem. Jego wyznawcą był Heraklit z Efezu. Jego słowa „pantha rhei”, czyli „wszystko płynie” podkreślały ulotność i przemijalność spraw ziemskich.

3. Obraz miłości w literaturze. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Pieśni nad Pieśniami*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

ROZGRZEWKI

Miłość to słowo odmieniane przez wszystkie przypadki w filmach, książkach, piosenkach... Wybierz dowolne dwa obrazy miłości i spróbuj dokonać ich porównania. Czy bohaterowie okazują sobie miłość w ten sam sposób? Czy stanowi ona dla nich tak samo ważną wartość? Czy jest wyłącznie źródłem szczęścia, a może też wyzwaniem?

PRZYKŁADOWE ELEMENTY ODPOWIEDZI

Wstęp

We wstępie możesz:

zwrócić uwagę, że miłość należy do motywów, które najczęściej pojawiają się w literaturze i sztuce,

zauważyć, że samo słowo miłość jest wieloznaczne, dotyczy różnego typu relacji (osób w związku, przyjaciół, rodziny, ojczyzny),

przedstawić swoje stanowisko, które będziesz chciał uzasadnić w dalszej części.

Rozwinięcie

Pieśń nad Pieśniami to dialog między zakochanymi. Z tego powodu część czytelników i badaczy uważała, że nie jest to księga, która powinna znaleźć się w kanonie biblijnym. Powszechnie uznaje się ją za metaforyczny obraz miłości między Bogiem a jego ludem.

W rozmowie na temat miłości między Oblubieńcem a Oblubienicą rzucają się przede wszystkim w oczy obrazy piękna drugiej osoby. Zakochani opisują wzajemnie elementy swojego ciała, głównie za pomocą porównań. On mówi, że jej oczy są jak gołębice, ona – że jej ukochany jest jak gazela. Poza zmysłowym zachwytem nad drugą osobą, widzimy w ich wypowiedziach ogromne pragnienie bycia ze sobą. Czekają na momenty bliskości. Gdy okazuje się, że Oblubieniec zaginął, Oblubienica szuka go wszędzie, każe innym by przekazali mu, że jest chora z miłości, ponieważ to uczucie przenika ją całą.

Obraz miłości w *Pieśni nad Pieśniami* podsumowują słowa Oblubienicy, która mówi, że miłość jest potężna jak śmierć, nic nie zdoła jej ugasić i jest ważniejsza niż bogactwa materialne.

Księgę odczytywano jako obraz miłości Boga do swojego ludu. To dlatego obraz Oblubieńca jest nieskazitelny w całej księdze, z kolei Oblubienica opowiada o momentach swoich upadków, kiedy nie zdołała dochować wierności.

Przykładowe konteksty

Religia

Judaizm i chrześcijaństwo

Nieprzypadkowo w obrazie relacji między Bogiem a jego ludem akcent padł na miłość. Najważniejsze żydowskie przykazanie dotyczyło miłości Jahwe. Życie religijnego człowieka pełne było zasad, jak chociażby tych dotyczących szabasu. Ich przestrzeganie miało być pokazaniem miłości do Boga i wierności mu, co było ukazywane jako sens życia człowieka wiary.

Rola miłości zyskała tę samą wartość w chrześcijaństwie. W ewangelii Jezus przypomina, że miłość do Boga jest najważniejszym przykazaniem. Zaraz na drugim miejscu stawia miłość do bliźniego.

Mitologia

Obraz miłości w literaturze dotyczy nie tylko związku dwojga zakochanych. Często jest ona przedstawiana jako najważniejsza życiowa relacja. Widzimy to w micie o Demeter i Korze. Gdy znika córka Demeter, porwana przez Hadesa, miłość matki do córki okazuje się najważniejszą i najmocniejszą więzią, której nie może się równać nawet opieka nad ziemią.

Bez córki życie bogini traci sens. Ziemia przestaje przynosić plony, rzeki wysychają, ale miłość do dziecka jest silniejsza niż poczucie obowiązków, które wcześniej bogini spełniała z taką życzliwością wobec ludzi. Również po powrocie Kory z Hadesu, gdy okazuje się, że będzie tam musiała corocznie wracać, miłość matki objawia się w podejściu do jej obowiązków. Gdy córka wraca do domu, cały świat wiosennie się weseli, gdy zbiera się do męża, przyroda współodczuwa smutek wraz z matką, a pobyt Kory w podziemiach oznacza zimą.